

KÄSKKIRI

Tallinn

27. august 2008 nr 1138

Lääne maakonnas Noarootsi vallas paikneva Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eeskirja menetluse algatamine

Looduskaitseaduse § 9 lõike 1 alusel, arvestades Toomas Kukk'e koostatud ekspertarvamust (käskkirja lisa, 25 lehel) Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eeskirja kohta, mille kohaselt ei vasta 1996.a esmakordselt kaitse alla võetud ja 1999.a kaasajastatud ning hetkel kehtiv kaitse-eeskiri looduskaitseadusele ja tulenevalt vajadusest tagada riigimaal paikneva Natura 2000 võrgustiku Osmussaare loodusala ja linnuala kaitse,

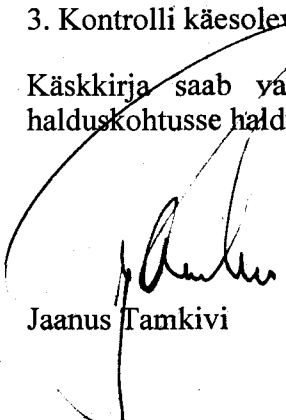
1. Algatan Vabariigi Valitsuse määruse menetluse Läänemaal asuva Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eeskirja muutmiseks ja kehtestamiseks;

2. Läänemaa keskkonnateenistusel eelnõu menetlemise koordinaatorina esitada looduskaitse ja metsanduse asekantslerile elektroonselt iga algava kvartali esimese täistöönädala viimaseks tööpäevaks lühiaruanne vastavalt järgnevale tabelile:

Ala nimi	Eelnõu sisu	Aruandeperioodil toimunud tegevused	Prognoositav esitamise algatamise e-õigusesse menetluse kuupäev	Märkused

3. Kontrolli käesoleva käskkirja täitmise üle panen looduskaitse ja metsanduse asekantslerile.

Käskkirja saab vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Jaanus Tamkivi

Saata: looduskaitse ja metsanduse asekantsler, looduskaitse osakond, Läänemaa keskkonnateenistus, Riiklik Looduskaitsekeskus

EESTI LOODUSEUURIJATE SELTS

Ekspertiarvamus

OSMUSSAARE MAASTIKUKAITSEALA

kaitse-eeskirjale

Lepingu HL1-11/45 20.07.2007 aruanne

Koostanud Toomas Kukk

Tartu 2007

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	3
2. Kaitse-eeskirja analüüs	4
2.1. Seletuskiri ja tsoneering	4
2.2. Kaitse-eeskiri.....	7
3. Maaomanduse ja -kasutusega seotud küsimused.....	12
4. Muud kaitseala kasutusega seotud küsimused	12
4.1. Hinnang kaitseala looduskaitseväärtust mõjutavatele välismõjuritele	12
4.2. Loodusturismi korraldamise võimalustest.....	12
Lisa 1. Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eeskirja seletuskiri.....	14
Lisa 2. Seni kehtinud Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eeskiri.....	16
Lisa 3. Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eeskirja uus eelnõu	20
Lisa 4. Osmussaare maastikukaitseala tsoneeringu eelnõu	25
Lisa 5. Osmussaare maastikukaitseala tsoneeringu muutmisettepanek.....	26

1. Sissejuhatus

Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eeskiri ja tsoneering kinnitati esmakordselt Vabariigi Valitsuse 14. märtsi 1996. a. määrusega nr. 78 (Osmussaare maastikukaitseala moodustamine, Osmussaare, Üügu ja Ohessaare maastikukaitsealade kaitse-eeskirjade ning välispiiri kirjelduste kinnitamine, RTI, 27.03.1996, 21, 421).

Uus kaitse-eeskirja ja tsoneeringu eelnõu valmis 2007. aasta augustis. Riikliku looduskaitsekeskuse Hiiu- ja Läänemaa regioon (edaspidi LKK) tegi ettepaneku Eesti loodusuurijate seltsile (edaspidi LUS) ettepaneku kaitseala kaitse-eeskirja eksperthinnangu koostamiseks.

Tutvunud lepinguga ja ekspertiisiks esitatud materjalidega, nõustus LUS koostama Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eeskirja eksperdiarvamuse. Tellija esitas LUSile järgmised materjalid 1. augusti 2007 seisuga: Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eeskiri; Osmussaare maastikukaitseala välispiirid MapInfo kihtidena ning Seletuskiri Osmussaare maastikukaitseala moodustamise kohta. Täiendava materjalina kasutati andmeid PKÜ rohumaade andmebaasist ning välitöömärkmeid.

Kuna tegemist on suhteliselt väikesepindalalise kaitsealaga, ei peetud vajalikuks ekspertgrupi moodustamist, vaid volitati aruannet koostama Toomas Kukk. Töö valmimise lepingujärgne tähtaeg oli 15. septembril 2007.

Käesolev eksperdiarvamus on vormistatud kolmes eksemplaris, millest kaks jäävad LKK Hiiu- ja Lääne regioonile ning üks Eesti looduseuurijate seltsile. Lisaks esitati tekst tellijale ka digitaalselt.

Toomas Kukk

1. oktoobril 2007. a.

2. Kaitse-eeskirja analüüs

2.1. Seletuskiri ja tsoneering

Seletuskiri koosneb ühest peatükist: seletuskirja sisu (lisa 1). Seletuskirjast puuduvad peatükid Sissejuhatus, Maaomanike seisukohad, Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele, Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused, Määruse jõustumine ning Eelnõu kooskõlastamine. Selline seletuskirja poolik ülesehitus on iseenesest arusaadav, sest kaitse-eeskirja pole seni avalikkustatud ning seetõttu ei saa ka kõiki nimetatud peatükke veel täita. Samas pole nende kirjutamine ka ekspertiiside otseseks ülesandeks.

Osmussaare maastikukaitseala seletuskirja sisuosas tuuakse andmeid loodava kaitseala kaitse-eesmärkide, looduslike tingimuste, taimekoosluste ja kaitsealuste liikide kohta. Paraku ei saa siit märkimisväärselt rohkem teada, kui kaitse-eeskirjast. Kahjuks pole välja toodud muutusi võrreldes seni kehtiva kaitsekorralduse ja tsoneeringuga, mistõttu muutuste avastamiseks tuleb võrrelda uut eelnõud ja Riigi teatajas 1996. aastal avaldatud teksti. Võrdlemise hõlbustamiseks on senine kaitse-eeskiri toodud lisas 2 ning uus kaitse-eeskiri eelnõu lisas 3.

Olulise miinusena pole mainitud seletuskirja andmestiku allikaid: ilmselt põhinevad need nii kirjandusel kui ka näiteks EELISE andmebaasil. Samas on aga võimalik, et kasutati ka käsikirjalisi või muid välitööandmeid, mida pole kirjasõnas ega Internetis avaldatud. Allpool tuuakse seletuskirja täienduseks valik eksperdile teadaolevast Osmussaare elustikku käsitlevast kirjandusest.

Eklund O. 1937. Ein Artenverzeichnis von der Insel Odinsholm (Osmussaar) in NW-Estland. Memoranda Societatis pro Fauna et Flora Fennica 12: 36–46.

Kalamees A. 1995. Saar biosfääri kaitseala loodetiival. Hiiumaa 142 (Kaitseala Teataja 14)(07.12): 7.

Kask J.; Raudsep R.; Saadre T.; Suuroja K. 1994. Geoloogilised huvid Osmussaarel. Eesti Loodus 45(12): 371–372.

Kukk T.; Kuusk V. 1999. Vascular plant flora and vegetation of Osmussaar Island. Estonia Maritima 4: 65–99.

Kukk T.; Leht M. 1995. Osmussaare soontaimed. – Eesti Looduseuurijate Seltsi aastaraamat. 76. Soome lahe saarte loodus. (Toim. Peterson K.) Teaduste Akadeemia Kirjastus, Tallinn: 50–69.

Kuusk V. 1998. Kas olete näinud vaipkadakat? Eesti Loodus 49(8): 364.

Leht M.; Kukk T. 2002. Taimestik. – Osmussaar. Loodus. Asustus. (Toim. Ojaste H.; Ojaste I.; Randla T.) Osmussaare maastikukaitseala, Noarootsi: 31–37.

Leito A.; Luigujõe L.; Ader A.; Ots M. 1995. Osmussaare linnustik. – Eesti Looduseuurijate Seltsi aastaraamat. 76. Soome lahe saarte loodus. (Toim. Peterson K.) Teaduste Akadeemia Kirjastus, Tallinn: 80–105.

Masing M. 1995. Märkmeid Osmussaare loomastikust. – Eesti Looduseuurijate Seltsi aastaraamat. 76. Soome lahe saarte loodus. (Toim. Peterson K.) Teaduste Akadeemia Kirjastus, Tallinn: 70–79.

Masing M. 1996. "Vaipkadakas" – hariliku kadaka haruldane vorm. Eesti Loodus 47(8): 251. Ojaste H.; Ojaste I.; Randla T. 2002. Osmussaar. Loodus. Asustus. Osmussaare maastikukaitseala, Noarootsi: 48.

Orviku K. 1935. Gneissbretša suurte rändrahnude kivimina. Eesti Loodus 3(3): 98–99.

Põlma L. 1984. E. Eichwald ja Osmussaar. Eesti Loodus 35(11): 742–744.

Randla T. 1972. Viisteist päeva Osmussaarel. Eesti Loodus 23(9): 544–545.

Talvi T. (Ed.) 1999. Osmussaar — an island in the Baltic Sea. Estonia Maritima 4. Lääne-Eesti Saarestiku Biosfääri Kaitseala Läänemaa Keskus, Tallinn. 210.

Seletuskirja järgi on Osmussaare maastikukaitseala pindala 485 hektarit, eramaid pole. Maa-ameti kaarditeenuse järgi on saarel praeguse seisuga neli kinnistut: Osmussaare radarijaam (4,76 ha, riigikaitsemaa), Osmussaare kalmistu (0,2 ha, ühiskondlike hoonete maa, üldmaa), Osmussaare tuletornlinnak (4,38 ha, riigikaitsemaa), Osmussaare tuletorn (605 m², transpordimaa). Neist kabel ja surnuaed kuuluvad omavalitsuse, radarimaa siseministeeriumi, tuletorn veetedeameti, ja tuletornilinnak keskkonnaministeeriumi haldusalasse. Viimati mainitud objekt anti Vabariigi Valitsuse 31. jaanuari 2005. a. korraldusega nr. 38 (Osmussaare tuletornlinnaku kinnistu tasuta üleandmine, RTL, 10.02.2005, 19, 220) kaitseministeeriumilt keskkonnaministeeriumi haldusalasse.

Jätkuvalt riigi omandis olev maa peaks suuremas osas hakkama kuuluma keskkonnaministeeriumi ja väiksemas osas kaitseministeeriumi haldusalasse. Õigusjärgseid omanikke Osmussaarel pole, sest 1940. aastani kasutati maad ühiselt, tavaõiguse alusel ning seda polnud krunditud ega kinnistatud. Seega võib väita, et suurem osa kaitseala maa-alast kuulub keskkonnaministeeriumi haldusalasse, mis kahtlemata peaks lihtsustama kaitsekorraldust ning kaitseala hilisemat valitsemist.

Kaitseala väljapakutud tsoneering (lisa 4) on küllaltki loogiline: kaitseala on tsoneeritud vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kaheks sihtkaitsevööndiks ja kolmeks piiranguvööndiks. Piiranguvööndid hõlmavad majanduslikult kasutatavaid alasid, kus on hoonestus, laagrikohad ja muud ehitised. Sihtkaitsevööndid on vajalikud looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks. Elupaikade säilitamise kaudu kaitstakse sealset elustikku, sh kaitsealuseid ja ohustatud liike. Kui millegi kallal nuriseda, siis vööndite piiridega.

Kõige loogilisem ja vastuväiteid mitte tekitav on Tuletorni piiranguvööndi piir, mis järgib kinnistu piiri. Saare keskosas olev Bieni piiranguvööndi piiritlemisel on arvestatud nii kinnistute piire (looduses pole need jälgitavad) ning looduses üsnagi hästi jälgitavaid teid. Looduses nii selget vahet piirangu- ja sihtkaitsevööndisse loetud koosluste vahel paraku pole ning hulk väärtuslikke looilmelisi kooslusi ning piiranguvööndi lõunaosasse jäävaid ajutisi veekogusid on ebaõiglaselt sattunud piiranguvööndi ja mitte sihtkaitsevööndi osaks. Teen ettepaneku vähemasti piiranguvööndi lõunaosa ajutised järved liita sihtkaitsevööndiga, näiteks mööda mõttelist joont Osmussaare surnuaia lõunanurgast läände kuni lõunapoolse teeni (lisa 5).

Samas võiks Bieni piiranguvööndit laiendada põhjaosas, kus paiknevad kunagised põllumaad. Kuigi vaevalt neid uuesti harima hakatakse, ei tasuks seda võimalust ka päriselt välistada. Samas asuvad ka mitmed militaarrajatised ning koosluste seisundi väärtus on märksa madalam kui nii mõneski piiranguvööndisse arvatud kooslusel.

Saare lõunaosas eristatud Lõunasadama piiranguvöönd tundub põhjendamatult suure pindalaline. Sihtkaitsevööndisse tuleks arvata teest läände jääv osa, üsna piiranguvööndi piiril kasvab muuhulgas kogumik 2. kategooria kaitsealust liiki karvast lipphernest (*Oxytropis pilosa*).

Tiiru sihtkaitsevöönd on saarel pakutud sihtkaitsevöönditest kõige karmima kaitsekorraldusega, kuna seal ei tohi inimesed viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi (kuigi metsast on seal asi väga kaugel), püüda kala ja pidada jahti 1. aprillist 31. juulini, et tiirude pesitsuskolooniat mitte häirida. Sihtkaitsevöönd kujutab endast piklikku neeme lõunasadama lähedal ning raske on ette kujutada, et saarel randujad jätavad kasutamata võimaluse sellel neemel käia. Põhimõtteliselt on Tiirude sihtkaitsevööndi eristamise põhimõte õige, kuid tegelikkuses on see raskesti kontrollitav. Võibolla tuleks kaaluda Tiirude sihtkaitsevööndi liitmist Ranniku sihtkaitsevööndiga ja loobuda liikumispirangutest – liikumispirangutega pisike ja hästi ligipääsetav sihtkaitsevöönd võiks saare juhuslikes külastajates tekitada ebatervet uudishimu, kusjuures tegelikkuses puuduvad võimalused turistide liikumise piiramiseks või selle kontrollimiseks.

Seletuskirja sõnastust ja vormistust võib pidada korrektseks, vähemasti seletuskirja olemasolevas osas.

2.2. Kaitse-eeskiri

Parandused, täiendused, kommentaarid ja küsimused on lisatud punaselt ja allajoonitult.

MÄÄRUSE EELNÕU

01.08.2006

Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eeskiri¹

Määrus kehtestatakse „Looduskaitseaduse” § 10 lõike 1 alusel.

1.peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eesmärk

Osmussaare maastikukaitseala² (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärk on:

- 1) geoloogiliste objektide (aluspõhjakiivimite paljandite, rannavallide, rändrahnude), ~~kaitsealuste taime- ja loomaliikide ning koosluste~~ Lääne-Eesti saartele omase kergesti haavatava loodus- ja pärandmaastiku kaitse. – kaitsealused liigid ja kooslused on loetletud nagunii järgmistes punktides. Võibolla peaks mainima ka militaarajaloo mälestisi?
 - 2) nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud liikide, mis on ühtlasi I või II kategooria kaitsealused liigid – siinkohal tuleks neid liike ka nimetada, ning III kategooria kaitsealuse liigi tõmmuvaera (*Melanitta fusca*) kaitse.
 - 3) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide: rannikulõugaste (1150*)³, esmaste rannavallide (1210), püsitaimestuga kivirandade (1220), merele avatud pankrandade (1230), Läänemere kesk- ja põhjaosa rannaniitude (1630*), mändvetikakooslustega kalgiveelised järved (3140) – sellesse tüüpi sobivad merest kaugemal asuvad järved, näiteks kirikujärv; kadastike (5130), kuivade lubjarikkal mullal asuvate niitude (6210), loodude (alvarite) (6280*), sinihelmikakoosluste (6410)-ja, liigirikaste madalsoode (7230) ja lubjakivipaljandite (8210) kaitse. – võimalik, et osasid metsi võiks liigitada ka vanade laialehiste metsade (*9020) alla.
 - 4) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liikide, mis on ühtlasi II kategooria kaitsealused liigid – tuleb need ka nimetada, kindlasti on selline liik soohiilakas (*Liparis loeselii*), ning järgmiste ühtlasi III kategooria kaitsealuste liikide - madala unilooga (*Sisymbrium supinum*) ja emaputke (*Angelica palustris*) elupaikade kaitse.
- Praegu on mainimata jäänud need kaitsealused liigid, mida ei kaitsta loodusdirektiiviga. Need tuleks siinkohal ka üles loetleda, näiteks soontaimedest on sellisteks kindlasti 2. kategooriasse kuuluv taani merisalat (*Cochlearia danica*), keda peale Osmussaare leidub Eestis vaid Vilsandi lääneosas ja laidudel; karvane lipphernes (*Oxytropis pilosa*), hulk käpalisi jne.

Kindlasti tuleks kaitse-eesmärke täiendada punktiga:

“Rahvusvahelise tähtsusega märgalade, eriti veelindude elupaikade konventsiooni” artikli 2 lõike 1 kohaselt on Osmussaare maastikukaitseala rahvusvahelise tähtsusega märgala (Ramsari ala).

(2) Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kaheks sihtkaitsevööndiks ja kolmeks piiranguvööndiks.
Juhul, kui Tiirude sihtkaitsevöönd liita Ranniku sihtkaitsevööndiga, siis tuleks teha vastavad parandused siin ja edaspidi ka kaitse-eeskirjas.

(3) Kaitsealal tuleb arvestada „Looduskaitseaduses” sätestatud piiranguid käesolevas määruses sätestatud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Lääne maakonnas Noarootsi vallas Osmussaare saarel.

(2) Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud määruse lisas⁴.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaministeeriumi Läänemaa keskkonnateenistus.

2. peatükk

KAITSEALA KAITSEKORD

§ 4. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi, püüda kala ja pidada jahti kogu kaitsealal, välja arvatud Tiiru sihtkaitsevööndis 1.aprillist 31.juulini.

(2) Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal viibimine on lubatud, arvestades „Asjaõiguseaduses” ja „Looduskaitseaduses” sätestatud.

(3) Kaitseala teedel on lubatud sõidukiga sõitmine. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ning maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, poollooduslike koosluste hooldamisel, kaitseala valitsemisega seotud töödel ja kaitseala valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses.

(4) Kaitsealal on lubatud rahvaürituste korraldamine, sealjuures rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.

Ilmselt oleks põhjendatud osalejate arvu vähendamine 30-le

(5) Telkimine ja lõkke tegemine on kaitsealal lubatud ainult kohtades, mille-mis on kaitseala valitseja ~~en-nõusolekul~~ selleks ette valmistanud ja tähistanud. Telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud omaniku loal.

§ 5. Keelatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) väljastada metsamajandamiskava;
- 4) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 5) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;

6) anda projekteerimistingimusi;

7) anda ehitusluba.

võiks lisada 8) rajada uusi veekogusid või muuta olemasolevaid, kui selleks ei ole vaja anda vee-erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks.

§ 6. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitsealal valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt „Haldusmenetluse seadusele” õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

(3) Keskkonnaministeeriumil või kavandatava tegevuse asukoha keskkonnateenistusel on keskkonnamõju hindamise järelevalvajana õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

3. peatükk

SIHTKAITSEVÖÖND

§ 7. Sihtkaitsevööndi määratlus

(1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste ja eluta looduse komplekside säilitamiseks.

Kaitsealal on kaks sihtkaitsevööndit:

Ranniku sihtkaitsevöönd;

Tiiru sihtkaitsevöönd.

§ 8. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk

Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on kaitsealuste liikide elupaikade, elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

§ 9. Lubatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

1) poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus;

võiks poollooduslike koosluste säilitamiseks vajaliku tegevuse omaette paragrahvina välja tuua pealkirja all “vajalik tegevus”. Loopealsete ja rannavallide lauskadastumise vältimiseks on loomade (eeskätt lammaste) karjatamine hädavajalik ning ilmselt ei taga seda üksnes karjatamise lubamine.

- 2) metsakoosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja ja tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas;
- 3) olemasolevate teede ja ehitiste hooldustööd;
- 4) pilliroo ja adru varumine ning rannale uhutud puitmaterjali kogumine. – Rannale uhutud puitmaterjali, adru jm. mereheidise kogumise võiks küll panna kaitsealal lubatud tegevuste hulka. Pigem on see teretulnud tegevus, mis aitab säilitada maastikuilmet.

§ 10. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) uute ehitiste püstitamine, välja arvatud rajatiste rajamine kaitsealuste liikide kaitse tagamiseks.

4. peatükk

PIIRANGUVÖÖND

§ 11. Piiranguvööndi määratlus

(1) Piiranguvöönd on kaitseala majandatav osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

(2) Kaitsealal on kolm piiranguvööndit:

- 1) Tuletorni piiranguvöönd;
- 2) Bieni piiranguvöönd;
- 3) Lõunasadama piiranguvöönd.

§ 12. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

§ 13. Lubatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus;

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud:

- 1) uute ehitiste, kaasa arvatud ajutiste ehitiste püstitamine kaitseala tarbeks;
- 2) kommunikatsioonide rajamine.

§ 14. Keelatud tegevus

Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) uuendusraie, välja arvatud turberaie, kusjuures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisust;
- 2) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- 3) maavara kaevandamine;
- 4) maaparandussüsteemi rajamine;
- 5) biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine looduslikul rohumaal;

6) roo varumine külmumata pinnasel.

§ 15. Vajalik tegevus

Piiranguvööndis on pool-looduslike koosluste esinemisalal vajalik nende ilme ja liigikoosseisu säilimise tagamiseks heina niitmine, loomade karjatamine ning puu- ja põõsarinde harvendamine.

5. peatükk

RAKENDUSSÄTE

§ 16. Määruse kehtetuks tunnistamine

Vabariigi Valitsuse 14. märtsi 1996. a määrus nr 78 „Osmussaare maastikukaitseala moodustamine, Osmussaare, Üügu ja Ohessaare maastikukaitsealade kaitse-eeskirjade ning välispiiri kirjelduste kinnitamine” (RT I, 27.03.1996, 21, 421) tunnistatakse kehtetuks Osmussaare kaitse-eeskirja osas.

¹ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 305, 8.11.1997, lk 42–65; L 236, 23.09.2003, lk 667–702; L 284, 31.10.2003, lk 1–53) ja nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (EÜT L 103, 25.04.1979, lk 1–18; L 291, 19.11.1979, lk 111; L 319, 7.11.1981, lk 3–15; L 233, 30.08.1985, lk 33–41; L 302, 15.11.1985, lk 218; L 100, 16.04.1986, lk 22–25; L 115, 8.05.1991, lk 41–55; L 164, 30.06.1994, lk 9–14; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 223, 13.08.1997, lk 9–17; L 236, 23.09.2003, lk 667–702).

² Kaitseala on moodustatud Vabariigi Valitsuse 14. märtsi 1996. a määrusega nr. 78.

³ Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

⁴ Kaitseala välispiiri ja vööndite piiride alusena on kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1:10 000) ja maakatastri andmeid seisuga august 2006. a.

Ala kaardiga saab tutvuda Läänemaa keskkonnateenistuses, Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuses, Riikliku Looduskaitsekeskuse Hiiu-Lääne regioonis ning Maa-ameti veebilehel maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

Kokkuvõtteks: kaitse-eeskiri peaks esitatud kujul tagama piisavalt edukalt Osmussaare maastikukaitseala loodusväärtuste säilimise. Ülaltoodud täiendused olid rohkem redaktsioonilist laadi.

3. Maaomanduse ja -kasutusega seotud küsimused

Kaitseala paikneb jätkuvalt riigimaadel, mis kuuluvad peamiselt keskkonnaministeeriumi ja kaitseministeeriumi haldusalasse. Omavalitsusele kuulub vaid surnuaed ja kabeli varemed. Kuna 1940. aastaks polnud Osmussaare maad krunditud ega kinnistatud (neid kasutati tavaõiguse alusel), siis puuduvad saarel ka võimalikud õigusjärgsed omanikud.

Saarel on praeguse seisuga püsielanikke kaks, elavad saare keskosas ning kellest üks on hetkel mandril haiglas. Võimalik, et saar jääb püsielaniketa, samas on ka võimalik, et aja jooksul elanikkond suureneb. Samuti võib kaitseministeeriumi tekkida soov radarijaama ala uuesti kasutama hakata. Osmussaar kuulub ka praegu püriasustusega saarte nimekirja, talle laienevad püriasustusega väikesaarte seadusest (RT I 2003, 23, 141; RTI, 22.03.2007, 25, 133) tulenevad võimalused, näiteks saarevahi ametisse määramise võimalus:

“11¹. Saarevaht. Väikesaarel looduskaitseaduse, muinsuskaitseaduse, jäätmeseaduse ja teiste seaduste ning kohaliku omavalitsuse õigusaktide täitmise tagamiseks ja nimetatud õigusaktidest tulenevate nõuete rikkumisest teavitamiseks võib ametisse nimetada saarevahi. Saarevahi nimetab ametisse maavanem väikesaart või saarterühma haldava kohaliku omavalitsuse ettepanekul.”.

Püriasustuse püsimisel ja laienemisel tuleks ka Osmussaarel saarevaht tööle võtta, sest see aitaks loodetavasti vähendada kontrollimatust küllastamisest tuleneda võivaid ohte. Maastikukaitseala säilimise ja valitsemise seisukohalt oleks see igati teretulnud.

4. Muud kaitseala kasutusega seotud küsimused

4.1. Hinnang kaitseala looduskaitseväärtust mõjutavatele välismõjuritele

Osmussaare kaitseala on piiritletud loodusliku piiriga, Osmussaare rannajoonega. Looduslikest välismõjudest tulevad kõne alla tugevamad tormid, mis võivad rannajoone ja klিবувallide kuju muuta. Saar asub mandrist küllalt kaugel avamerel, mistõttu tormid pole siin mitte haruldased. Kaitsealustest taimedest võivad tormid mõjutada taani merisalati leiukohta tuletorni lähedase pangaastangu serval. Taoliste looduslike ekstreemsete olukordadega (tormidega) kaasnevate haruldaste taimede leiukohtade hävimist tuleb võtta paratamatusena.

Olulisem välismõju võib seisneda kontrollimatus puhkamises, mille vastu võiks aidata edaspidi saarevahi ametisse määramine.

4.2. Loodusturismi korraldamise võimalustest

Turismi korraldamise võimalused on Osmussaarel küllaltki head, kui lähtuda looduslikest võimalustest: siin on küllalt palju looduslikke ja militaarajaloolisi huviväärsusi. Kuna saar asub mandrist küllalt kaugel avamerel, siis nõuab saarele sõit tõsist huvi. Seetõttu võiks arvata, et pahatahtlikke küllastajaid satub saarele vähem kui näiteks mandril asuvatele maastikukaitsealadele.

Praeguse seisuga on Osmussaarel mitu matkarada, 7 laagriplatsi ja hulk infotahvleid. Looduskaitsekeskuse andmetel käib saarel aastas umbes 2000–3000 inimest, enamasti maist

augustini. Saare külastamist senini ei registreerita, hinnang on saadud ülevedajatelt ja saare püsiealnikelt. Vahest võib saarel suvel olla paarsada inimest korraga, ent seda ei saa liigitada rahvaürituste korraldamiseks, kuivõrd mitu väiksemat seltskonda satub korraga saarele. Ilmselt pole see siiski kuigi oluline probleem, sest eriti tallamisõrnu kooslusi saarel kuigi palju pole. Saarel puuduvad põhimõtteliselt prügikastid, saare külastajatel on kohustus prügi mandrile tuua. Prügi tarvis on Dirhami sadamas suur konteiner.

Lisa 1. Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eeskirja seletuskiri

Sissejuhatus

...

Eelnõu sisu

Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta geoloogilisi objekte (aluspõhjakevimeite paljandeid, rannavalle, rändrahne), kaitsealuseid taime- ja loomaliike ning koosluseid. Eesmärgiks on kaitsta linnuliike, mida on nimetatud nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas, mis on: tutkas (*Philomachus pugnax*), mis on ühtlasi I kategooria kaitsealune liik; hüüp (*Botaurus stellaris*) ja sooräts (*Asio flammeus*), mis on ühtlasi II kategooria kaitsealused liigid; roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), teder (*Tetrao tetrix*), sookurg (*Grus grus*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*), rukkirääk (*Crex crex*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*) ja punaselg-õgija (*Lanius collurio*), mis on ühtlasi III kategooria kaitsealused liigid. Lisaks kaitstakse II kategooria kaitsealuse liigi niidurüdi (*Calidris alpina*) ja III kategooria kaitsealuse liigi tõmmuvaera (*Melanitta fusca*) elupaiku ning elupaigatüüpe, mis on nimetatud nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kohta I lisas: rannikulõukad (1150*)³, esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), Läänemere kesk- ja põhjaosa rannaniidud (1630*), kadastikud (5130), kuivad lubjarikkal mullal asuvad niidud (6210), lood (alvarid) (6280*), sinihelmikakooslused (6410) ja liigirikkad madalsood (7230); samuti kaitsta nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liiki soohiilakat (*Liparis loeselii*), mis on ühtlasi II kategooria kaitsealune liik, ning järgmiste ühtlasi III kategooria kaitsealuste liikide - madala unilooga (*Sisymbrium supinum*) ja emaputke (*Angelica palustris*) elupaiku.

Kaitseala on tsoneeritud vastavalt kaitsekorra eripäradele ja majandustegevuse piiramise astmele kaheks sihtkaitsevööndiks ja kolmeks piiranguvööndiks. Sihtkaitsevööndid on vajalikud looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks. Elupaikade säilitamise kaudu kaitstakse sealset elustikku, sh kaitsealuseid ja ohustatud liike. Piiranguvööndid hõlmavad majanduslikult kasutatavaid alasid, kus esinevad hoonestus, laagrikohtad ja muud ehitised.

Kaitse-eeskirjaga on inimestel lubatud kaitsealal viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi, püüda kala ja pidada jahti, välja arvatud Tiiru sihtkaitsevööndis 1. aprillist 31. juulini, et tiirude pesitsuskolooniat mitte häirida. Kaitseala teedel on lubatud sõidukiga sõitmine. Väljaspool teid ja maastikusõidukiga on lubatud sõita järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemisega seotud töödel ja kaitseala valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses. Kaitsealal on lubatud rahvaürituste korraldamine, sealjuures rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Telkimine ja lõkke tegemine on kaitsealal lubatud ainult kohtades, mille kaitseala valitseja on selleks ette valmistanud ja tähistanud. Telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud omaniku loal.

Kaitsealal ei ole lubatud ilma kaitseala valitseja nõusolekuta muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid, väljastada metsamajandamiskava, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks, anda projekteerimistingimusi, anda ehitusluba.

Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on kaitsealuste liikide elupaikade, elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine. Sihtkaitsevööndis on keelatud majandustegevus, loodusvarade kasutamine ja uute ehitiste püstitamine, välja arvatud rajatiste rajamine kaitsealuste liikide kaitse tagamiseks. Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus; metsakoosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja ja tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas; olemasolevate teede ja ehitiste hooldustööd; pilliroo ja adru varumine ning rannale uhutud puitmaterjali kogumine.

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine. Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus. Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud uute ehitiste, kaasa arvatud ajutiste ehitiste püstitamine kaitseala tarbeks, kommunikatsioonide rajamine. Piiranguvööndis on keelatud uuendusraie, välja arvatud turberaie, kusjuures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisust; puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine; maavara kaevandamine; maaparandussüsteemi rajamine; biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine looduslikul rohumaal; roo varumine külmumata pinnasel. Piiranguvööndis on pool-looduslike koosluste esinemisalal vajalik nende ilme ja liigikoosseisu säilimise tagamiseks heina niitmine, loomade karjatamine ning puu- ja põõsarde harvendamine.

Kaitseala kaitsekorra väljatöötamisel on arvesse võetud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi ja kaitseala tzoneeringu ning kaitseala kaitsekorra kohta koostatud eksperdiarvamust. Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis peab tagama kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi. Leebem kaitsereežiim seaks ohtu kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamise ja kaitseväärtuste säilimise.

Osmussaare maastikukaitseala pindala on 485 hektarit, eramaid pole.

Maaomanike seisukohad

...

Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

...

Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

...

Määruse jõustumine

...

Eelnõu kooskõlastamine

...

Lisa 2. Seni kehtinud Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eeskiri
(RTI, 27.03.1996, 21, 421, <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=33155>).

Kinnitatud
Vabariigi Valitsuse 14. märtsi 1996. a.
määrusega nr. 78

Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eeskiri

I. ÜLDSÄTTED

1. Osmussaare maastikukaitseala (edaspidi kaitseala) kaitse tugineb Eesti Vabariigi seadustele, Vabariigi Valitsuse ja keskkonnaministri määrustele ning teistele õigusaktidele.
2. Kaitseala on loodud haruldaste ja teadusliku väärtusega geoloogiliste objektide (aluspõhjakiivimite paljandid, rannavallid, rändrahnud) ning eluslooduse koosluste kaitseks.
3. Kaitseala maa-alaks on kogu Osmussaare territoorium.
4. Kaitseala maa-ala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kaheks vööndiks: sihtkaitsevööndiks ja piiranguvööndiks.
5. Kaitseala vööndite piirid kantakse riiklikusse maakatastrisse.
6. Kaitseala vööndite piiride kirjeldus on koostatud riigiettevõtte Eesti Maauuringud maakasutuskaardi (mõõtkava 1:10 000) ja NSV Liidu Geodeesia ja Kartograafia Peavalitsuse 1985. a. topograafilise kaardi (mõõtkava 1: 25 000) alusel.

II. KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

7. Inimeste viibimine on lubatud kogu kaitseala territooriumil. Telkimine, laagrisse jäämine ja tuletegemine on lubatud üksnes selleks ettenähtud ja tähistatud paikades.
8. Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:
 - 1) saare arengukava, üldplaneeringu, ehitismääruse, asula detailplaneerimisprojekti ja maakorralduskava kinnitamine;
 - 2) tegevusloa väljaandmine, kui seadused ja Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud kord ei sätesta teisiti;
 - 3) maa sihtotstarbe muutmine;

- 4) olemasolevate ehitiste ja teede hooldustööd, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada looduskaitsealadest ja maastikuarhitektuurilistest kaalutlustest lähtuvaid tingimusi;
- 5) geoloogilised uuringud ja üldgeoloogilised uurimistööd;
- 6) metsanduslikud tööd;
- 7) organiseeritud turismi ning massiürituste korraldamine.

9. Jahipidamine kaitsealal on lubatud kaitseala valitseja loal vastavalt seadustele ja kehtivatele jahieeskirjadele.

10. Kaitseala valitseja nõusoleku saamiseks käesolevas kaitse-eeskirjas ettenähtud juhtudel peab vastava loa taotleja ja projekti või kava kooskõlastuse taotleja esitama kaitseala valitsejale kirjaliku taotluse. Kaitseala valitseja vastab taotlusele nõusoleku või motiveeritud keeldumisega ja vajaduse korral omapoolsete tingimuste esitamisega nii taotlejale kui ka loa väljaandjale hiljemalt ühe kuu jooksul pärast taotluse saamist. Sõltumatu (tellitava) ekspertiisi tegemise vajaduse korral on kaitseala valitsejal õigus taotlusele vastamist edasi lükata kuni ekspertiisiakti saamiseni, informeerides sellest nii nõusoleku taotlejat kui ka loa väljaandjat.

Kaitseala valitseja vaatab raieloa taotluse läbi ning annab oma nõusoleku või motiveeritud keeldumise ja vajaduse korral esitab omapoolsed tingimused kümne päeva jooksul pärast taotluse saamist.

11. Kaitsealal on keelatud rändrahnude ja nende rühmade kahjustamine.

12. Kaitseala puhkemajanduslik kasutamine määratakse arengukava alusel. Kaitseala on avalikuks kasutamiseks valitseja poolt määratava külastuskvoodi alusel ning tasuta.

III. SIHTKAITSEVÖÖND

13. Sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujunevate koosluste ja eluta looduse komplekside kaitseks.

14. Sihtkaitsevöönd hõlmab saare rannikualad. Vööndi piir kulgeb majaka territooriumilt mööda teed kagu suunas kuni Lilla hamne järvest lõuna poolt idakirde suunas kulgeva teeni ja edasi mööda nimetatud teed kuni saare kirderannikul kulgeva teeni ning edasi mööda nimetatud teed loode suunas kuni majaka territooriumini, kusjuures majaka territoorium ei jää sihtkaitsevööndisse.

15. Sihtkaitsevööndis on keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine, välja arvatud marjade ja seente korjamine, ning järgmine kaitseala valitseja igakordsel nõusolekul lubatav tegevus:

- 1) olemasolevate ehitiste ja teede hooldustööd, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada looduskaitsealadest ja maastikuarhitektuurilistest kaalutlustest lähtuvaid tingimusi;
- 2) niitmine ja karjatamine;
- 3) metsanduslikud tööd.

16. Sihtkaitsevööndi maa on riigi looduskaitsemaa ning see jäetakse riigi omandisse maareformi seadusega sätestatud korras.

IV. PIIRANGUVÖÖND

17. Piiranguvöönd on kaitseala majanduslikult kasutatav osa, kus majandustegevuses tuleb arvestada kaitstavate loodusobjektide seaduses ning selle alusel kinnitatud käesolevas kaitse-eeskirjas kehtestatud tingimustega.

18. Kaitseala piiranguvöönd hõlmab maa-ala saare keskosas, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

19. Piiranguvööndis on lubatud looduskaitsealadega kooskõlas olev majandustegevus, välja arvatud käesoleva kaitse-eeskirja II osas keelatud ja järgmine tegevus:

- 1) maavarade ja maa-ainese kaevandamine;
- 2) veekogude veetaseme muutmine ja nende kallaste kahjustamine;
- 3) maaparandussüsteemide rajamine.

20. Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud:

- 1) liiva ja kruusa võtmine omatarbeks;
- 2) uute ehitiste ja rajatiste püstitamine ning kommunikatsioonide rajamine, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada looduskaitsealadest ja maastikuarhitektuurilistest kaalutlustest lähtuvaid tingimusi;
- 3) prügi ja heitmete ladustamine selleks ettenähtud kohtades.

V. LÕPPSÄTTED

21. Isikud, kes rikuvad käesoleva kaitse-eeskirja nõudeid, kannavad haldus-, kriminaal- või tsiviilvastutust seaduses ettenähtud korras.

Lisa 3. Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eeskirja uus eelnõu

MÄÄRUSE EELNÕU

01.08.2006

Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eeskiri¹

Määrus kehtestatakse „Looduskaitseseaduse” § 10 lõike 1 alusel.

1.peatükk
ÜLDSÄTTED

§ 1. Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eesmärk

Osmussaare maastikukaitseala² (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärk on:

geoloogiliste objektide (aluspõhjakiivimite paljandite, rannavallide, rändrahnude), kaitsealuste taime- ja loomaliikide ning koosluste kaitse.

nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud liikide, mis on ühtlasi I või II kategooria kaitsealused liigid, ning III kategooria kaitsealuse liigi tõmmuvaera (*Melanitta fusca*) kaitse.

nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimeastiku kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide: rannikulõugaste (1150*)³, esmaste rannavallide (1210), püsitaimeastuga kivirandade (1220), merele avatud pankrandade (1230), Läänemere kesk- ja põhjaosa rannaniitude (1630*), kadastike (5130), kuivade lubjarikkal mullal asuvate niitude (6210), loodude (alvarite) (6280*), sinihelmikakoosluste (6410) ja liigirikaste madalsoode (7230) kaitse.

nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liikide, mis on ühtlasi II kategooria kaitsealused liigid, ning järgmiste ühtlasi III kategooria kaitsealuste liikide - madala unilooga (*Sisymbrium supinum*) ja emaputke (*Angelica palustris*) elupaikade kaitse.

(2) Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kaheks sihtkaitsevööndiks ja kolmeks piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal tuleb arvestada „Looduskaitseseaduses” sätestatud piiranguid käesolevas määruses sätestatud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Lääne maakonnas Noarootsi vallas Osmussaare saarel.

(2) Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud määruse lisas⁴.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaministeeriumi Läänemaa keskkonnateenistus.

2. peatükk
KAITSEALA KAITSEKORD

§ 4. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi, püüda kala ja pidada jahti kogu kaitsealal, välja arvatud Tiiru sihtkaitsevööndis 1.aprillist 31.juulini.

(2) Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal viibimine on lubatud, arvestades „Asjaõigusseaduses” ja „Looduskaitseaduses” sätestatut.

(3) Kaitseala teedel on lubatud sõidukiga sõitmine. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ning maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala valitsemisega seotud töödel ja kaitseala valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses.

(4) Kaitsealal on lubatud rahvaürituste korraldamine, sealjuures rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.

(5) Telkimine ja lõkke tegemine on kaitsealal lubatud ainult kohtades, mille kaitseala valitseja on selleks ette valmistanud ja tähistanud. Telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud omaniku loal.

§ 5. Keelatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:
muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
väljastada metsamajandamiskava;
kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
anda projekteerimistingimusi;
anda ehitusluba.

§ 6. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitsealal valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt „Haldusmenetluse seadusele” õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

(3) Keskkonnaministeeriumil või kavandatava tegevuse asukoha keskkonnateenistusel on keskkonnamõju hindamise järelevalvajana õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

3. peatükk

SIHTKAITSEVÖÖND

§ 7. Sihtkaitsevööndi määratlus

(1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste ja eluta looduse komplekside säilitamiseks.

Kaitsealal on kaks sihtkaitsevööndit:

Ranniku sihtkaitsevöönd;

Tiiru sihtkaitsevöönd.

§ 8. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk

Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on kaitsealuste liikide elupaikade, elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

§ 9. Lubatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

- 1) poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus;
- 2) metsakoosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja ja tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas;
- 3) olemasolevate teede ja ehitiste hooldustööd;
- 4) pilliroo ja adru varumine ning rannale uhutud puitmaterjali kogumine.

§ 10. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) uute ehitiste püstitamine, välja arvatud rajatiste rajamine kaitsealuste liikide kaitse tagamiseks.

4. peatükk

PIIRANGUVÖÖND

§ 11. Piiranguvööndi määratlus

(1) Piiranguvöönd on kaitseala majandatav osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

(2) Kaitsealal on kolm piiranguvööndit:

- 1) Tuletorni piiranguvöönd;
- 2) Bieni piiranguvöönd;
- 3) Lõunasadama piiranguvöönd.

§ 12. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

§ 13. Lubatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus;

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud:

1) uute ehitiste, kaasa arvatud ajutiste ehitiste püstitamine kaitseala tarbeks;

2) kommunikatsioonide rajamine.

§ 14. Keelatud tegevus

Piiranguvööndis on keelatud:

uuendusraie, välja arvatud turberaie, kusjuures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisust;

puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;

maavara kaevandamine;

maaparandussüsteemi rajamine;

biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine looduslikul rohumaal;

roo varumine külmumata pinnasel.

§ 15. Vajalik tegevus

Piiranguvööndis on pool-looduslike koosluste esinemisalal vajalik nende ilme ja liigikoosseisu säilimise tagamiseks heina niitmine, loomade karjatamine ning puu- ja põõsarinde harvendamine.

5. peatükk

RAKENDUSSÄTE

§ 16. Määruse kehtetuks tunnistamine

Vabariigi Valitsuse 14. märtsi 1996. a määrus nr 78 „Osmussaare maastikukaitseala moodustamine, Osmussaare, Üügu ja Ohessaare maastikukaitsealade kaitse-eeskirjade ning välispiiri kirjelduste kinnitamine” (RT I, 27.03.1996, 21, 421) tunnistatakse kehtetuks Osmussaare kaitse-eeskirja osas.

¹ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 305, 8.11.1997, lk 42–65; L 236, 23.09.2003, lk 667–702; L 284, 31.10.2003, lk 1–53) ja nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (EÜT L 103, 25.04.1979, lk 1–18; L 291, 19.11.1979, lk 111; L 319, 7.11.1981, lk 3–15; L 233, 30.08.1985, lk 33–41; L 302, 15.11.1985, lk 218; L 100, 16.04.1986, lk 22–25; L 115, 8.05.1991, lk 41–55; L 164, 30.06.1994, lk 9–14; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 223, 13.08.1997, lk 9–17; L 236, 23.09.2003, lk 667–702).

² Kaitseala on moodustatud Vabariigi Valitsuse 14. märtsi 1996. a. määrusega nr. 78.

³ Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

⁴ Kaitseala välispiiri ja vööndite piiride alusena on kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1:10 000) ja maakatastri andmeid seisuga august 2006. a.

Ala kaardiga saab tutvuda Läänemaa keskkonnateenistuses, Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuses, Riikliku Looduskaitsekeskuse Hiiu-Lääne regioonis ning Maa-ameti veebilehel maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

Lisa 4. Osmussaare maastikukaitseala tsoneeringu eelnõu

Lisa 5. Osmussaare maastikukaitseala tsoneeringu muutmissettepanek